

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.7.31.
COM(2013) 562 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Az európai Progress mikrofinanszírozási eszköz végrehajtásáról — 2012

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Az európai Progress mikrofinanszírozási eszköz végrehajtásáról — 2012

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés.....	4
2.	Végrehajtás a mikrohitel-szolgáltatók szintjén	5
2.1.	Megkötött szerződések.....	5
2.2.	Támogatott intézkedések.....	7
2.3.	Támogatott és elutasított pályázatok.....	11
3.	Végrehajtás a mikrohitel-felvevők szintjén	12
3.1.	Mikrohitel volumenek és a kedvezményezettek száma	12
3.2.	A Progress mikrofinanszírozási eszköz társadalmi és foglalkoztatási hatása	13
3.2.1.	Hátrányos helyzetű csoportok elérése.....	13
3.2.2.	Nagy hatással bíró kis összegek.....	15
3.3.	A támogatott vállalkozások ágazati és regionális eloszlása.....	15
4.	Kiegészítő jelleg és koordináció más uniós eszközökkel	17
5.	Következtetések és kilátások.....	18

1. BEVEZETÉS

A 283/2010/EU határozat (a továbbiakban: határozat) 2010 márciusában létrehozta a foglalkoztatási és társadalmi befogadási célú európai Progress mikrofinanszírozási eszközt.

Állami és magánszervezetek – bankok és nem banki szolgáltatók egyaránt – pályázhatnak a Progress mikrofinanszírozási eszköz által garanciák vagy finanszírozott eszközök (hitelviszonyt megtestesítő, kockázatmegosztási és tőkeeszközök) formájában nyújtott támogatásra. A teljes költségvetésből 25 millió EUR-t különítettek el garanciákra, az Európai Bizottság finanszírozásában. A költségvetés finanszírozott eszközök céljára fennmaradó részéből 75 millió EUR a Bizottságtól, 100 millió EUR pedig az Európai Beruházási Banktól (EBB) származik, amely vállalta, hogy a Bizottság hozzájárulásának megfelelő összeget biztosít, és máris előmozdította a Progress mikrofinanszírozási eszköz várt tőkeáttételi hatását¹. 2010-ben a 75 millió EUR összegű eredeti költségvetést egy európai parlamenti előkészítő intézkedés² 3 millió EUR-val, az előző évi általános átcsoportosítási eljárás pedig 2 millió EUR-val egészítette ki. A garanciák és finanszírozott eszközök formájában a Progress mikrofinanszírozási eszköz rendelkezésére álló költségvetés összesen 205 millió EUR. A Bizottság és az EBB nevében az Európai Beruházási Alap (EBA) bocsátja ki a garanciákat és kezeli a finanszírozott eszközöket. A részvételre kiválasztott szervezetek pénzügyi közvetítőkké válnak, amelyek legfeljebb 25 000 EUR összegű mikrohitelket nyújtanak, noha többségük alacsonyabb felső határértéket választott. Valamennyi támogatott mikrohitel kedvezményezettje olyan magánszemély vagy mikrovállalkozás, aki vagy amely piaci feltételek mellett hátrányos helyzetűnek minősülne, és feltehetően nem kapna kölcsönt³.

Ez a jelentés a Progress mikrofinanszírozási eszköz végrehajtását vizsgálja annak több mint kétéves működését követően. Az EBA adatainak többsége 2012. szeptember 30-nál korábbi. Lehetőség szerint ennél naprakészebb információkat biztosítunk. A dokumentum szerkezete megfelel a határozat 8. cikkében meghatározott követelményeknek. Első részében a megkötött szerződésekkel kapcsolatos információkat ismertetjük részletesen. Középső szakaszában beszámolunk az eszköz társadalmi hatásvizsgálatának keretében gyűjtött adatokról. Az ezt követő szakaszban a Progress mikrofinanszírozási eszköz más programokkal való kiegészíthetőségét és azokkal való összehangolását ismertetjük. Az utolsó részben meghatározzuk a jövőbeli hatásokat és tendenciákat.

¹ A Progress mikrofinanszírozási eszköz tőkeáttételi hatására vonatkozó további információkat lásd e jelentés „Sokszorozó hatás” című szakaszában.

² Európai parlamenti előkészítő intézkedés – „A mikrohitel szempontjából kedvezőbb környezet kialakításának elősegítése Európában”.

³ A Progress mikrofinanszírozási eszköz működésével kapcsolatos további információk a 2010. évi COM(2011) 195 végrehajtási jelentésben találhatók.

2. VÉGREHAJTÁS A MIKROHITEL-SZOLGÁLTATÓK SZINTJÉN

2.1. Megkötött szerződések

Közvetítők típusai

A Progress mikrofinanszírozási eszköz a pénzügyi eszközök széles körét kínálja. Termékportfóliójának sokféleségét a közvetítők változatos összetétele is tükrözi. Ezek között megtalálhatók úgy a bankszektorba tartozó, mint az azon kívüli állami és magánszervezetek. Jelenleg 15 tagállam 26 résztvevő intézménye veszi igénybe az eszköz egyik vagy mindkét keretét⁴. Egy egyesült királyságbeli (nem banki) szolgáltatóval 2013 májusáig kellett volna szerződést kötni.

- 1 állami intézmény: ICREF (ES)
- 11 nem banki intézmény: Adie (FR), Créa-Sol (FR), Crédal Société Coopérative (BE), FAER (RO), Inicjatywa Mikro (PL), JOBS MFI (BG), Microfinance Ireland (IE)⁵, microStart (BE), Mikrofond (BG), Patria Credit (RO), Qredits (NL)
- 14 bank: Banca di Credito Cooperativo Mediocrati (IT), Banca di Credito Cooperativo Emilbanca (IT), Banca Popolare di Milano (IT), Banca Transilvania (RO), Banco Espírito Santo (PT), Cooperative Central Bank (CY), Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG (AT), FM Bank (PL), Millennium bcp (PT), Pancretan Cooperative Bank (EL), Sberbank banka (SI)⁶, SEFEA (IT), Societe Generale Expressbank (BG), Šiaulių bankas (LT)

A mikrohitel-szolgáltatók tevékenysége a tagállamokban

A Progress mikrofinanszírozási eszközön belül követelményeket határoztak meg annak érdekében, hogy számos tagállamban széles körű hozzáférést biztosítsanak a mikrohitelhez. Az EBA legalább tizenkét tagállamban köteles garanciákat nyújtani. 2013 márciusáig kilenc ország szolgáltatói számára biztosítottak garanciafedezetet (ennek részletes ismertetését lásd a 2.2. szakaszban). Országoként 16 %-os koncentrációs limitet határoztak meg. Hasonlóképpen, a finanszírozott eszközök tekintetében országoként 10 %-os koncentrációs limitet irányoztak elő. E követelmények célja az, hogy hozzájáruljanak az erőforrások tagállamok közötti kiegyensúlyozottabb elosztásához. A Societe Generale Expressbankkal kötött szerződés aláírását követően Bulgáriában elérték a lehető legnagyobb mértékű kitétséget. 16,5 millió EUR, illetve 15,8 millió EUR értékű kötelezettségvállalással két további országban, Romániában, illetve Olaszországban megközelítették a finanszírozott eszközök felső határértékét (amely jelenleg 18 millió EUR).

A 2011. évi végrehajtási jelentés óta tizenegy új pénzügyi kedvezményezett kötött szerződést a Progress mikrofinanszírozási eszköz keretében. E szolgáltatók közül hat

⁴ A Patria Credit garanciákat és finanszírozott eszközöket egyaránt igénybe vesz.

⁵ A megállapodást eredetileg a First Step szervezetével (IE) írták alá. Ez a szolgáltató a Microfinance Ireland alapítását követően felhagyta a kölcsönszolgáltatással.

⁶ Egy szerződést a Volksbank Sloveniával írtak alá. Ez a szervezet a Sberbank általi felvásárlást követően a Sberbank banka nevet kapta. A jelentésben erre a bankra jelenlegi nevén hivatkozunk.

olyan országban (Ausztria, Írország és Olaszország) található, amely korábban nem vette igénybe a Progress mikrofinanszírozási eszközt. Bankok és nem banki szolgáltatók is találhatók közöttük.

Míg az előző időszakban mindössze hat, 2013 márciusáig már kilenc tagállam (BE, IE, EL, FR, NL, AT, PL, PT és RO) közvetítői jutottak garanciákhoz. Finanszírozott eszközöket tíz országban (BG, ES, FR, IT, CY, LT, PL, PT, RO és SI) alkalmaztak; ez eggyel több, mint az előző évben. A további tagállamok bevonásának a nehézsége részben a versengő nemzeti programokkal, részben pedig a mikrohitel-szolgáltatók saját kapacitáshiányával magyarázható (lásd a 4. szakaszt).

2.2. Támogatott intézkedések

Garanciák

A Bizottság – amely az eszköz kizárólagos finanszírozója⁷ – a szolgáltató mikrohitel-portfóliójából eredő (legfeljebb 20 %-os) veszteség legfeljebb 75 %-áig garanciát vállal. A garanciaráta tekintetében valamennyi szolgáltató jogosult a lehető legmagasabb fedezetre (75 %). A veszteségfedezetre vonatkozó plafon mértékét, vagyis a portfóliónak azt a részét, amelyet a potenciális nemteljesítés esetén a garancia fedez, 20 %-ban állapították meg. Mostanáig ez az 5,5 % és 20 % közötti tartományba esett.

Ezen eszköz igénybevételeért nem számítanak fel díjat, a közvetítők azonban kötelesek kihelyezni a megállapodás szerinti portfólió legalább 90 %-át. Amennyiben nem érik el ezt a volument, kötelezettségvállalási díjat kell fizetniük. Ez a küszöbérték a végső kedvezményezettek elérésére ösztönzi a mikrohitel-

⁷

Szemben a finanszírozott eszközökkel.

intézményeket. A garanciák általában véve lehetővé teszik a mikrohitel-szolgáltatók számára, hogy kiterjesszék tevékenységüket a kockázatosabb csoportokra. A Millennium bcp például nem alkalmazza minősítési rendszerét a garanciával fedezett mikrohitelket igénybe vevő ügyfelei esetében, mivel ezen ügyfelek nagy valószínűséggel nem felelnének meg a bankok általános feltételeinek. Ehelyett garanciát vehetnek és vesznek igénybe abból a célból, hogy a kamatláb csökkentésével vagy a fedezeti követelmények enyhítésével enyhítsék az általános hitelfeltételeket.

A 2011. évi végrehajtási jelentésben jelezték annak szükségességét, hogy a garanciák futamidejét háromról hat évre növeljék, mivel a közvetítők nem tudták teljesíteni a garanciák kihelyezésére vonatkozóan elvárt eredményeket. Erre 2011 októberében módosítás útján került sor. Tapasztalatok szerint e változtatás hatására jelentősen megnőtt a garanciák iránti igény, így azok teljes volumene az előző évihez képest több mint kétszeresére emelkedett.

Finanszírozott eszközök

Még a garanciáknál is nagyobb az igény a finanszírozott eszközökre. Ez indokolja a Progress mikrofinanszírozási eszközön belüli eszközök elosztását, amely szerint a költségvetésből 180 millió EUR-t⁸ különítenek el finanszírozott eszközökre. A kínált eszközök közül továbbra is a kiemelt kölcsönök a legkeresettebbek. 2012-ben egy alárendelt kölcsönt nyújtottak (Sberbank banka). Egy első kockázatmegosztási kölcsön megállapodást is kötöttek a Banca Popolare di Milanóval, 8,8 millió EUR értékben. Miközben tőkerészesedési szerződést egyelőre nem írtak alá, jelenleg közvetlen tőkebefektetéssel kapcsolatos tárgyalásokat folytatnak egy potenciális olaszországi nem banki szolgáltatóval.

A kiemelt kölcsönök iránti változatlan érdeklődés oka feltehetően azok technikai jellemzőinek köszönhető. A többi, bonyolultabb és összetettebb pénzügyi termékkel szemben a kiemelt kölcsönök egyszerűbben és könnyebben kezelhetők. Hátrányuk az, hogy a tőkeáttételi hatás kisebb, mint az alárendelt vagy a kockázatmegosztási kölcsönök esetében, mivel a közvetítők ezekből nagyobb összegeket kötelesek nyújtani a végső kedvezményezetteknek, mint a kiemelt kölcsönökből. A befektetésben részesülőkre vonatkozó követelmények is szigorúbbak. Amikor a Progress mikrofinanszírozási eszköz keretében befektetnek egy szolgáltatóba, a szolgáltató a tőkebefektetés értékének legalább háromszorosát érő mikrohitel-portfóliót köteles létrehozni (lásd még alább a sokszorozó hatásról szóló szakaszt). A termék tőkeáttételi hatásának növelése érdekében a kiemelt kölcsönöket egyes esetekben – különösen a bankok számára, illetve a harmadik felektől társfinanszírozásban részesülő közvetítőkkel folytatott állandó ügyletek során nyújtott kiemelt kölcsönök esetében – 1,5–2-szeres multiplikátorhatást előíró feltétellel nyújtották.

A garanciák és finanszírozott eszközök tekintetében összesen 29 szerződést kötöttek. Egy szolgáltató mindkét eszközt igénybe veszi, míg másik két szolgáltató már két egymást követő szerződést kötött az Európai Beruházási Alappal. Ezek összefoglalása az alábbiakban olvasható⁹.

⁸ Ideértve az EBB hozzájárulását.

⁹ A Pancretan Cooperative Bank számára nyújtott, korábban bejelentett kiemelt kölcsön már nem szerepel a jelentésben, mivel ezt a kölcsönt nem helyezték ki, és a teljes összeget visszavonják.

Tagállam	Közvetítő	Eszköz	Közvetítőnek adott támogatás (EUR)
BE	<i>Crédal Société Coopérative</i>	Garancia	250 000
BE	<i>microStart</i>	Garancia	110 000
BG	<i>Mikrofond</i>	Kiemelt kölcsön	3 000 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	Kiemelt kölcsön	6 000 000
BG	<i>Societe Generale Expressbank</i>	Kiemelt kölcsön	8 500 000
IE	<i>Microfinance Ireland (First Step)</i>	Garancia	1 627 875
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	Garancia	750 000
ES	<i>ICREF</i>	Kiemelt kölcsön	4 000 000
FR	<i>Adie</i>	Garancia	2 200 000
FR	<i>Créa-Sol</i>	Kiemelt kölcsön	1 000 000
		II. kiemelt kölcsön	1 000 000
IT	<i>BCC Mediocrati</i>	Kiemelt kölcsön	3 000 000
IT	<i>SEFEA</i>	Kiemelt kölcsön	2 000 000
IT	<i>BCC Emilbanca</i>	Kiemelt kölcsön	2 000 000
IT	<i>Banca Popolare di Milano</i>	Kockázatmegosztási kölcsön	8 800 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	Kiemelt kölcsön	8 000 000
LT	<i>Siauliu Bankas</i>	Kiemelt kölcsön	5 000 000
NL	<i>A Qredits</i>	Garancia	1 300 000
		II. garancia	1 700 000
AT	<i>Erste Bank</i>	Garancia	473 644
PL	<i>FM Bank</i>	Garancia	1 880 000
PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	Kiemelt kölcsön	3 771 000
PT	<i>Banco Espírito Santo</i>	Kiemelt kölcsön	8 750 000
PT	<i>Millenium bcp</i>	Garancia	310 000
RO	<i>Patria Credit</i>	Garancia	960 000
		Kiemelt kölcsön	8 000 000
RO	<i>FAER</i>	Kiemelt kölcsön	973 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	Kiemelt kölcsön	7 500 000
SI	<i>Sberbank banka</i>	Alárendelt kölcsön	8 750 000
15 tagállam	26 mikrohitel-szolgáltató	29 szerződés	101 605 519

Pénzügyi volumen

A garanciákhoz (keretösszeg) csoportosított, a fenti táblázatban ismertetett kilenc mikrohitel-szolgáltatóval lebonyolított tíz ügyletet fedező teljes összeg 11,6 millió EUR.

A garanciákat kizárólag tagi kölcsön nem teljesítése esetén aktiválják. A mikrohitel-szolgáltatók ügyfélportfólióitól függően előfordulhat, hogy a nyújtott garanciákat nem kell lehívni. A szolgáltatóktól elvárják továbbá, hogy mielőtt a garancia lehívása mellett döntenek, más (például jogi vagy szerkezetátalakítási) eszközöket alkalmazzanak. Eddig mindössze két szolgáltató (a microStart és az FM Bank) kényszerült garanciák lehívására, amelyek teljes összege 40 000, illetve 200 000 EUR volt. A jövőben azonban feltehetően nőni fog a lehívott garanciák összege, mivel növekszik a kedvezményezettekhez kihelyezett és garanciákkal fedezett mikrohitelek volumene.

A Progress mikrofinanszírozási eszközből finanszírozott, kiemelt és alárendelt kölcsönöket a részletekben történő kifizetésre vonatkozóan elfogadott szabályokkal összhangban helyezik ki. Kifizetés kizárólag az adott közvetítőre vonatkozó feltételek teljesítését követően kezdeményezhető.

A 90 millió EUR értékű, teljes lekötött összegből 2013 márciusáig 55,0 millió EUR-t helyeztek ki¹⁰:

Közvetítő (tagállam)	Közvetítőnek történő kifizetés (EUR) (2013. márciusi állapot)
<i>Mikrofond (BG)</i>	1 500 000
<i>Patria Credit (RO)</i>	6 000 000
<i>Siaulių Bankas (LT)</i>	2 500 000
<i>Cyprus Cooperative Bank (CY)</i>	4 000 000
<i>JOBS MFI (BG)</i>	4 000 000
<i>FAER (RO)</i>	700 000
<i>ICREF (ES)</i>	4 000 000
<i>Inicjatywa Mikro (PL)</i>	2 800 000
<i>Sberbank banka (SI)</i>	8 800 000
<i>Banca Transilvania (RO)</i>	7 500 000
<i>BCC Mediocrati (IT)</i>	1 500 000
<i>SEFEA (IT)</i>	1 100 000
<i>BCC Emilbanca (IT)</i>	1 100 000
<i>Societe General Expressbank (BG)</i>	4 500 000
<i>Banco Espírito Santo (PT)</i>	4 000 000
<i>Créa-Sol (FR)</i>	1 000 000
Összes kifizetés	55 000 000

Sokszorozó hatás

¹⁰

A Banca Popolare di Milano (IT) számára történő kifizetésekre és a Créa-Solnak nyújtott második kölcsön kifizetésére a közeljövőben kerül sor. A Pancrétan Cooperative Bank (EL) számára történő kifizetés váratlan rendszerszintű változások miatt nem valósulhatott meg.

A Progress mikrofinanszírozási eszköz célja nem csupán az, hogy uniós finanszírozást tegyen elérhetővé, hanem az is, hogy a teljes befektetési összeg tekintetében mintegy 500 millió EUR értékű – azaz az uniós hozzájárulás ötszörösének megfelelő – tőkeáttételi hatást hozzon létre. A tőkeáttételi hatást a más partnerektől származó társfinanszírozás, az eszközök megújuló jellege és a kínált termékek biztosítják.

Az EBB-vel létrehozott, a Bizottság által nyújtott összeggel egyenértékű partnerség a kétszeresére növelte a kezdeti összeget. A teljes összeg (az EPPA és az általános átcsoportosítási eljárás kiegészítő hozzájárulásával együtt) most többszörösére nő a pénzügyi közvetítők által nyújtott mikrohitelk révén.

A garanciák különösen erős tőkeáttételi hatással rendelkeznek. 2013 márciusáig 11,6 millió EUR értékű garanciákat nyújtottak mikrohitel-szolgáltatóknak. Ezek révén a potenciális mikrohitelk várható összesített volumene 134,8 millió EUR, amely szerint az e termék révén elért tőkeáttételi arány 11,6 lenne. A finanszírozott eszközök által biztosított tőkeáttételi arány hozzávetőleg 3,7. Egyes kölcsönök, például a Créa-Solnak nyújtott első kölcsön esetében az egyetlen tőkeáttételi hatás az EBB által nyújtott kiegészítő finanszírozásból származik, mivel a szolgáltatónak kizárólag a kölcsön értékével egyenértékű kölcsönszerződéseket kellett kötnie a végső kedvezményezettekkel. A Créa-Sol második kölcsönéből várhatóan a nyújtott kölcsönösszeg másfélszeresének megfelelő mikrohitel-volumen hoznak létre. Más szolgáltatók – különösen a Banca Popolare di Milano (kockázatmegosztási kölcsön) vagy a Sberbank bankja (alárendelt kölcsön) – a Progress mikrofinanszírozásból kapott összeg legalább kétszeresének megfelelő mikrohitelk nyújtásával további tőkeáttételi hatást teremtenek. A Progress mikrofinanszírozási eszköz teljes portfóliójának összesített multiplikátorhatása – a közvetítőkkel kötött szerződésekben meghatározott módon – 5,5.

2.3. Támogatott és elutasított pályázatok

A pályázóknak a Progress mikrofinanszírozási eszköz igénybe vételéhez sikeres pályázatot kell benyújtaniuk az EBA által szervezett ajánlattételi felhívásra, a garanciák esetében pedig szükségük van a Bizottság jóváhagyására is.

Előfordulhat, hogy az EBA igazgatótanácsa hivatalosan elutasítja a pályázatot, vagy a Bizottság nem hagyja jóvá a garanciát. A Progress mikrofinanszírozási eszköz létrehozása óta nem utasítottak el kérelmet, mivel kizárólag az EBA átvilágítási eljárása során megfelelőnek ítélt pályázatokat nyújtják be jóváhagyásra.

A Progress mikrofinanszírozási eszköz bevezetése óta az EBA több mint 180 potenciális szolgáltatóval lépett kapcsolatba. Mivel 2013 márciusáig 27 közvetítő¹¹ kötött ügyletet, a sikeres megállapodások kötésének aránya 15 %, ami – ahogy azt már láttuk – részben a különösen a skandináv országokra és Németországra jellemző nemzeti programok és más elérhető finanszírozás eredménye. A megállapodások kötésének alacsony aránya továbbá feltehetően a szigorú hitelminősítési eljárásnak, illetve annak is köszönhető, hogy az EBA a magas ügyleti költségek miatt nagyobb összegekre összpontosít. Mivel az első veszteséget a Bizottság fedezi, megvan a lehetőség e politika átértékelésére.

---

¹¹ Ideértve a First Step szervezetével kötött szerződést.

3. VÉGREHAJTÁS A MIKROHITEL-FELVEVŐK SZINTJÉN

3.1. Mikrohitel-volumenek és a végső kedvezményezettek száma

A jelenlegi 5,5-szörös multiplikátorhatás megfelel az elvárt tőkeáttételi célnak. A mikrohitel-szolgáltatókkal kötött további megállapodásokra és a kihelyezett volumenek következő években történő teljes körű felhasználására lesz szükség ahhoz, hogy az eszköz 2020-ban esedékes lejáratáig elérjék a mintegy 46 000 mikrohitel révén szerzett, 500 millió EUR-ra becsült összeget.

A 2012. évi jelentéstétel időpontjáig az összesített garanciaportfólió 2836 ügyfélnek nyújtott, 2920 mikrohitelt foglalt magában, 28,05 millió EUR értékben¹².

A finanszírozott eszközökön alapuló mikrohitel-kínálat eredményeként 3358 szerződést kötöttek 3253 végső kedvezményezettel. E kölcsönök értéke 2012 szeptemberében 21,1 millió EUR-nak felelt meg.

A 2011. évi felhasználással összevetve a garanciaalapú mikrohitelek volumene 61 %-kal, a finanszírozott eszközökön alapuló mikrohiteleké pedig 122 %-kal nőtt hat hónap alatt. A felhasználási minta megfelel annak a kezdeti feltételezésnek, hogy a Progress mikrofinanszírozási eszköz indulása lassú lesz, azonban egyenletesen fog gyorsulni, az utolsó szakaszban pedig erőteljes növekedést mutat majd. 2012 szeptemberére nyilvánvalóvá vált a nagyobb mértékű felhasználás, leginkább Hollandiában, ahol a garanciakorlátot 3 millió EUR-ra növelő követő megállapodást kötöttek a Qredits szervezetével. Egy franciaországi kedvezményezettel egy kiemelt kölcsönről szóló második megállapodást is aláírtak, mivel már a teljes kezdeti összeget kihelyezték.

Az EBA jövőbeli növekedésre vonatkozó előrejelzései még ennél is optimistábbak, és szerintük a jelenlegi közvetítők útján nyújtott mikrohitelek összesített volumene 2013 szeptemberére várhatóan 142,4 millió EUR, 2015 márciusára pedig 288,8 millió EUR lesz. A Progress mikrofinanszírozási műveletek korábbi szakaszaiban elmaradó erőteljes növekedés egyik lehetséges magyarázata a mikrohitel-szolgáltatók intézményi kapacitásának hiánya. Ezért van szükség kiegészítő intézkedésre, az e jelentés 4. szakaszában ismertetett elemzésnek megfelelően.

3.2. A Progress mikrofinanszírozási eszköz társadalmi és foglalkoztatási hatása

A társadalmi és foglalkoztatási hatás a Progress mikrofinanszírozási eszközzel kapcsolatos egyik fő politikai megfontolás. Ez a végrehajtási jelentés elsőként tartalmaz az ilyen hatásra vonatkozó, jelentős számú végső kedvezményezettől származó adatokat. Annak ellenére, hogy át kellett alakítaniuk belső folyamataikat és rendszereiket, a szolgáltatók a Progress mikrofinanszírozásban részt vevő 6089 mikrovállalkozó közül 4688 végső kedvezményezettől tudtak adatot gyűjteni. Ez életkoruk, nemük, iskolai végzettségük vagy kisebbségi hovatartozásuk figyelembevételével lehetővé teszi a hátrányos helyzetű csoportok elérésére vonatkozó egyes tendenciák elemzését.

¹²

A mikrohitelek és a végső kedvezményezettek száma közötti különbség az egyes esetekben alkalmazott lépcsőzetes kölcsönnyújtási megközelítéssel magyarázható, amelynek értelmében a hitelígénylő először egy kis összegű, majd bizonyos idő múlva további kölcsönt kap. Az egy ügyfélnek nyújtott kölcsön teljes összege legfeljebb 25 000 EUR.

Az összegyűjtött adatok értékelése révén mind az előnyöket, mind a hátrányokat megvizsgálhatjuk. Ezek azonban csak részben relevánsak, mivel egyes kedvezményezettek nem töltötték ki a teljes kérdőívet. Így nincs lehetőség összesített elemzésre, egyes gyűjtött adatok pedig kevésbé relevánsak. Ezen akadályok ismerete elősegíti a társadalmi hatásra vonatkozó jelentés minőségének és megbízhatóságának fokozásához szükséges módosítások bevezetését (lásd még az 5. szakaszt), amelyek keretében felül kell vizsgálni az adatgyűjtési követelményeket.

3.2.1. Hátrányos helyzetű csoportok elérése

Fiatalok és idősök vállalkozói tevékenysége

Míg a közvetítőktől mikrohitelhez jutó személyek többsége (85,04 %) 25 és 54 év közötti, jelentős részük (5,22 %) 25 évnél fiatalabb. Ez az arány magasabb, mint az önfoglalkoztatás – a 2011. évi uniós munkaerő-felmérés (LFS) szerint – ebben a korosztályban jellemző átlagos aránya (4,1 %) ¹³. A Progress mikrofinanszírozási eszköz tehát elősegíti, hogy e korosztály tagjai önfoglalkoztatókká váljanak. Fiatal ügyfelekkel különösen nagy arányban rendelkező közvetítők a Qredits (25,00%), a Siauliu Bankas (14,29%) és a Millennium bcp (12,08%). A közvetítők az ügyfelek alkalmazottainak életkor szerinti megoszlásáról is beszámolnak. 11,25 %-uk 25 évnél fiatalabb.

A végső kedvezményezettek 9,74 %-a idős (55 év feletti) személy. Az LFS szerint az idősök saját korosztályukon belül az önfoglalkoztatók 19,2 %-át (50–64 év között), illetve 49,9 %-át (65 év felett) képviselik. Amint azonban az LFS e korosztályok tekintetében jelzi, lehetséges, hogy az önfoglalkoztatás mindössze a nyugdíjba vonulás késleltetését szolgálja, vagy a nyugdíjba vonulást követően lehetőséget teremt az önálló gazdálkodásra. E két csoport tagjai nem feltétlenül szorulnak mikrohitelre. Az 55 évnél idősebb ügyfelekkel legnagyobb arányban rendelkező három bank a Mikrofond, a FAER és a Siauliu Bankas. Részarányuk 14,9 % és 15,91 % között változik. A végső kedvezményezettek alkalmazottainak 10,67 %-a 55 évnél idősebb.

Női vállalkozók

A Progress mikrofinanszírozási eszköz végső kedvezményezettjeiről rendelkezésre álló adatok szerint a férfiak és a nők aránya 60,73 : 39,27. Ez a jelenlegi európai helyzethez képest előrelépés, mivel az összes vállalkozónak mindössze 34,4 %-a nő ¹⁴. A Progress mikrofinanszírozási eszköz korrekciós hatású, és támogatja a női vállalkozókat. Amint azt korábban említettük, egyes gyűjtött adatok nem biztosítanak átfogó képet, és körültekintően értelmezendők. Két szolgáltató nagyobb arányban nyújtott mikrohitelt nőknek, mint férfiaknak. Jelentése szerint a Siauliu Bank 57,14 %-ban, a Millennium bcp pedig 50,34 %-ban nyújtott kölcsönt nőknek. A litván bank esetében ez az arány a női vállalkozók finanszírozáshoz való hozzáférésnek javítását célzó banki politikát tükrözi. A Crédal az átlagosnál ugyancsak magasabb arányról (51,72 : 48,28) számolt be. A közvetítők adatokkal szolgálnak ügyfeleik alkalmazottairól, akiknek 38,30 %-a nő. További háttér adatok hiányában részletesebb elemzésre nincs mód.

Munkahelyteremtés önfoglalkoztatás és induló vállalkozások útján

¹³ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-12-040/EN/KS-SF-12-040-EN.PDF.
¹⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=6358&lang=en&title=Unleashing-Europe's-entrepreneurial-potential-to-bring-back-growth.

A végső kedvezményezettek 31,89 %-a azt állította, hogy a hitelkérelem benyújtásának idején munkanélküli vagy inaktív volt. A Progress mikrofinanszírozási eszköz ahhoz nyújtott lehetőséget számukra, hogy a kölcsön révén saját üzleti vállalkozást indítsanak. Az eszköz potenciálisan kedvező hatást gyakorol a magát vagy foglalkoztatottnak (67,52 %) vagy tanulónak (0,59 %) valló többi pályázóra is. A mikrohitel segíthet a foglalkoztatott ügyfeleknek megelőzni a súlyos fizetési problémákat vagy kibővíteni üzleti vállalkozásukat. A jelenleg még tanulók saját üzleti vállalkozásuknak a diploma megszerzését követően, vagy akár már az előtt történő beindításához vehetik igénybe a kölcsönt.

A mindkét mikrofinanszírozási keretről rendelkezésre álló adatok szerint a támogatott vállalkozások csaknem 80 %-a három évnél fiatalabb. 40,58 %-ukat legfeljebb mindössze hat hónappal a mikrohitel-kérelem benyújtása előtt alapították. Ez alátámasztja, hogy egy új üzleti vállalkozás induló szakaszában a finanszírozáshoz való hozzáférés jelentős akadály, amely a Progress mikrofinanszírozási eszköz segítségével azonban elhárítható. A garanciával fedezett és nem banki közvetítők láthatólag nagyobb mértékben támogatják az induló vállalkozásokat. Ez összhangban áll azzal a kezdeti feltételezéssel, hogy a garanciákat kockázatosabb ügyfelek esetében alkalmazzák, és ezeket a nagyobb számú, kevésbé kockázatos ügyfelet célzó finanszírozott eszközökkel (különösen kiemelt kölcsönökkel) egészítik ki. A vállalkozásalapítás és a munkahelyteremtés fenntarthatóságának értékeléséhez szükséges adatok még nem állnak rendelkezésre.

Iskolai végzettség

A Progress mikrofinanszírozási eszközből támogatott termékekre sikeresen pályázók iskolai végzettségének köre az iskolarendszerű oktatás hiányától az egyetemi oklevélig terjed. Mivel az iskolai végzettséget általában a munkanélküliség alacsonyabb kockázatával társítjuk, fontos megállapítani, hogy a kedvezményezettek 7,28 %-a végzettséggel nem rendelkező, illetve alacsony végzettséggel rendelkező személy. Mivel ők az álláskeresés során hátrányban vannak, az önfoglalkoztatás alternatív megoldás lehet a számukra. Hasonló érvelés alkalmazható a kedvezményezettek több mint 50%-át kitevő, viszonylag alacsonyan képzett kedvezményezettek esetében, akik mindössze középfokú végzettséggel rendelkeznek. A többi kedvezményezett felsőfokú vagy egyetemi végzettséggel rendelkezik, ami a részt vevő szolgáltatók széles körű elérését tükrözi.

A kisebbségek támogatása

Egyértelmű jelei vannak a kisebbségi lakosság megfelelő elérésének, noha az erre vonatkozó adatok gyűjtését nem minden tagállamban engedélyezik. Ennek eredményeként összességében csak néhány kedvezményezetttről állapítható meg hivatalosan, hogy kisebbségi csoporthoz tartozik. A szolgáltatók szintjén saját jelentése szerint a Mikrofond valamennyi ügyfelének (BG) 18,18 %-a, a JOBS MFI (BG) ügyfeleinek 12,5 %-a, a FAER (RO) ügyfeleinek pedig 14,63 %-a kisebbségi csoporthoz tartozik. Közismert, hogy e kedvezményezettek többnyire romák. Mivel a munkaerőpiacon akadályokba ütköznek, az önfoglalkoztatás megoldást jelenthet számukra. A kisebbségi csoportok tekintetében a Qredits (NL) szintén 12,5 %-os elérési arányról számolt be.

3.2.2. Nagy hatással bíró kis összegek

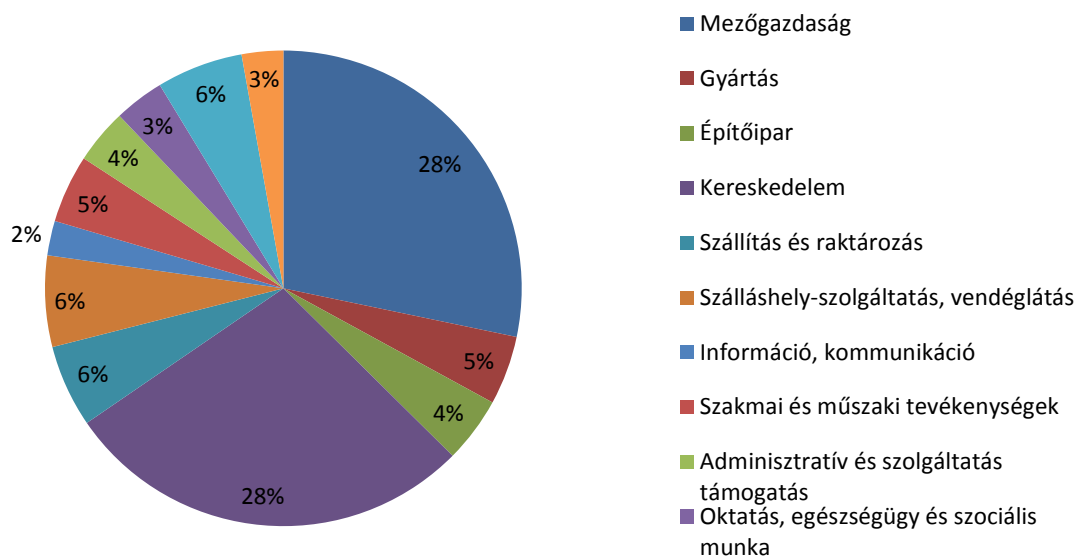
A nyújtott mikrohitel általában kisebb összegűek. A vállalkozást indítók és a hátrányos helyzetű csoportokból származó önfoglalkoztatók várhatóan nem

igényelnek nagy összeget. A legnépszerűbb mikrohitel 5000 EUR-nál alacsonyabb összegűek (37 %); ezeket követik a legfeljebb 10 000 EUR értékű kölcsönök (25 %). A legfeljebb 15 000, 20 000 és 25 000 EUR összegű mikrohitel iránt a kedvezményezettek hozzávetőleg egynolcada érdeklődik. A microStart mikrohitelének átlagos összege 4958 EUR. A Brüsszel migránsok által lakott területein működő microStart sajátos ügyfélcélsoporttal rendelkezik. Az e közvetítő által kínált mikrohitel összege elmaradnak a legfeljebb 25 000 EUR-tól, és maximális összegük 10 000 EUR. Hasonlóképpen, az Erste Bank két kezdeményezésének egyike legfeljebb 12 500 EUR értékű mikrohitelt biztosít. Ez nem jelenti azt, hogy ezek a kis összegek mindig ki fogják elégíteni a végső kedvezményezettek igényeit. Ehelyett arra lehet számítani, hogy amint a Progress mikrofinanszírozási eszközből nyújtott mikrohitelnek köszönhetően a végső kedvezményezettek üzleti vállalkozása fellendül, képesek lesznek a Progress mikrofinanszírozási eszköz keretén kívül is nagyobb összegű hitelt igényelni.

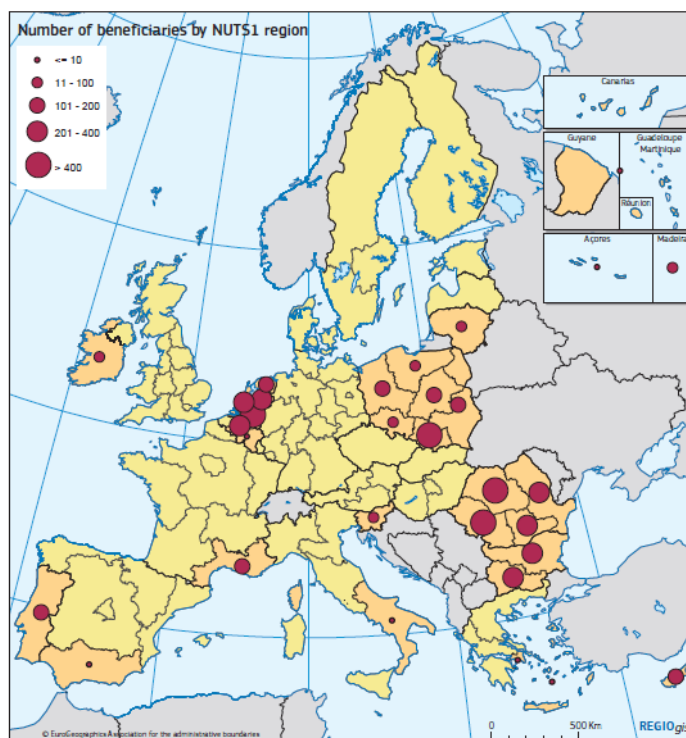
3.3. A támogatott vállalkozások ágazati és regionális eloszlása

Továbbra is a mezőgazdaság és a kereskedelem a két legjelentősebb ágazat; a támogatott vállalkozások több mint fele ezekhez tartozik. Nem meglepő, hogy a mezőgazdasági támogatások szinte kizárólag finanszírozott eszközökből származnak, mivel ezek vannak túlsúlyban Romániában és Bulgáriában, vagyis azokban az országokban, ahol magas a vidéki területek aránya (lásd az alábbi táblázatot). A kereskedelemben a támogatás többnyire egyenlő arányban oszlik meg a két eszköz között.

A finanszírozásban részesülő mikrovállalkozások ágazati eloszlása

A finanszírozásban részesülő mikrovállalkozások regionális eloszlása

Kedvezményezettek száma NUTS 1 régióként

4. MÁÁS PROGRAMOKKAL VALÓ KIEGÉSZÍTHETŐSÉG ÉS ÖSSZEHANGOLÁS

A Progress mikrofinanszírozási eszköz által biztosított befektetés és kockázatfedezet lehetővé teszi a mikrohitel-szolgáltatók számára, hogy növeljék és optimalizálják portfóliójukat, ugyanakkor pedig kockázatosabb célcsoportokat érjenek el. Számos más eszközt hoztak létre, amelyek kiegészítik a Progress mikrofinanszírozást.

A közvetítők szerződés alapján kötelesek képzést és mentorálást biztosító szervezetekkel együttműködni. A tagállamok az Európai Szociális Alap igénybe vételével nyújthatnak segítséget mentorálás vagy képzés formájában a vállalkozást indítóknak. Az ilyen támogatásnak elő kell mozdítania a kedvezményezettek üzleti készségeinek fejlesztését, és egyértelműen ki kell egészítenie a Progress mikrofinanszírozási eszköz által biztosított finanszírozást. Írországban például a vállalkozást alapító nők mentorálás útján történő támogatására irányuló, „Út a növekedéshez” kezdeményezést részben a 2007–2013 közötti időszakra szóló humántőke-befektetési operatív program révén finanszírozzák. Elképzelhető, hogy e kezdeményezés sikeres résztvevői újonnan kialakított üzleti elképzeléseik finanszírozásához mikrohitelt kívánnak igényelni, például a Microfinance Irelandtól (amely a Progress mikrofinanszírozási eszköz keretében már megállapodást kötött az Európai Beruházási Alappal).

A Progress mikrofinanszírozási eszköz keretében nyújtott támogatással együtt biztosított mentorálás és képzés terén további fejlődésre lehet szükség. Mivel a mentorálás és a képzés a Bizottság egyik kiemelt célkitűzése, az EBA segítségével valamennyi támogatott szolgáltató javíthat e követelmény végrehajtásának módján. Az EBA-nak különösen meg kell vizsgálnia a szolgáltatók, valamint a képzést és mentorálást biztosító szervezetek közötti szerződések számát és minőségét, és hatékonyabb együttműködésről kell gondoskodnia, különösen az ESZA által támogatott programokkal.

A nemzeti és az uniós támogatásokat kiegészítő jelleggel kell alkalmazni: ez valósul meg Ausztriában, ahol az Erste Bank által kínált két termék egyike 66,67 %-os csökkentett mikrohitel-garanciában részesül, mivel a terméket az osztrák kormány is támogatja

A JASMINE egy európai bizottsági és EBA-kezdeményezés, amelynek az a célja, hogy segítséget nyújtson a mikrohitel-szolgáltatóknak működésük javításához, a bővítéshez és ahhoz, hogy önfenntartóvá váljanak. Technikai segítségnyújtást is biztosítanak az EBA által kiválasztott kedvezményezettek számára, amely magában foglal egy személyre szabott képzéssel együtt járó intézményi felmérést vagy minősítést. A Progress mikrofinanszírozási eszköz keretében tizenkét pénzügyi közvetítő már részesült a kezdeményezésből, ideértve legutóbb a 2012-ben csatlakozó BCC Mediocratit és a microStartot.

Évente nyolc-tíz műhelytalálkozót szerveznek, hogy a szolgáltatók számára vállalkozásfejlesztési támogatást biztosítsanak, a JASMINE Helpdesk pedig választ ad a kérdésekre. A helyes gyakorlatra vonatkozó iránymutatásokat és közös szabványokat meghatározó „Európai mikrohitelvezési eljárási és beszámolási szabványokat” a JASMINE keretében hozták létre. A szabványok segítenek a hosszú távú finanszírozáshoz való hozzáféréssel, a szolgáltatások minőségének fenntartásával/javításával és az ágazaton belüli átláthatóság ösztönzésével kapcsolatos kihívások ágazaton belül történő kezelésében. A szabványokat a

következő hónapokban a JASMINE Online, egy internetes alkalmazás egészíti ki, amely tájékoztatást nyújt az uniós mikrohitel-szolgáltatókról, és a szabványok előírásainak megfelelő jelentéseket készít. Figyelembe vétele ajánlott a Progress mikrofinanszírozási eszköz utódprogramjában (lásd az 5. szakaszt), és a finanszírozás elnyerésének feltételévé válhat a szolgáltatók számára.

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS KILÁTÁSOK

A Progress mikrofinanszírozási eszköz a mind a banki, mind a nem banki mikrohitel-szolgáltatókra jellemző erőteljes keresletet kielégíti. 2013 márciusáig 203 millió EUR-ból 101 millió EUR-t kötöttek le a közvetítők számára (befektetésekre még 2016-ig van lehetőség). A mikrohitel-szolgáltatók által létrehozandó, megállapodás szerinti volumenei alapján a jelenlegi tőkeáttételi hatás 5,5-szörös értéke meghaladja a célt.

A Progress mikrofinanszírozási eszköz területi lefedettségét 15 tagállamra bővítették. Közel 50 millió EUR már eljutott a végső kedvezményezettekhez, akik között hátrányos helyzetű csoportok tagjai, különösen nők, fiatalok, kisebbséghez tartozók és alacsony képzettségű munkavállalók is találhatók. A Progress mikrofinanszírozási eszköz számottevően hozzájárult a munkahelyteremtéshez, álláshoz segítve ezáltal a korábban munkanélküli vagy inaktív személyek jelentős részét. Egy 2014-ben benyújtandó időközi értékelés a program részletesebb elemzését tartalmazza majd.

A mikrovállalkozások számára biztosított kísérő mentorálás és képzés tekintetében megállapítottuk, hogy további fejlődésre van szükség. A Bizottság továbbra is kitart amellett, hogy az EBA biztosítsa e szerződéses feltétel teljesítését. A szolgáltatók kölcsönök kifizetését lassító szűk keresztmetszetként elismert intézményi kapacitásának problémáját a szociális változás és innováció 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó európai programjának keretébe tartozó utódeszköz segítségével fogják kezelni¹⁵. A – például a Progress mikrofinanszírozási eszköz keretében nyújtott – portfóliófinanszírozáson és kockázatmegosztáson felül ez az új eszköz egyetlen átfogó intézkedés keretében finanszírozást nyújt a mikrohitel-szolgáltatók számára a kapacitásépítéshez és a technikai segítségnyújtáshoz.

A szociális változás és innováció 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó európai programjának létrehozásáról szóló rendelettel kapcsolatos háromoldalú tárgyalások az utolsó szakaszban vannak. A Bizottság bízik abban, hogy a társjogalkotók megállapodnak arról, hogy a Progress mikrofinanszírozásnak a garanciáknak a Progress mikrofinanszírozási eszköz élettartamának végéig történő lehívása, valamint a kölcsönök és tőke visszafizetése után fennmaradó egyenlegét átcsoportosítják a szociális változás és innováció európai programjának költségvetésébe, hogy teljes körűen igénybe vegyék a munkahelyteremtést és a pénzügyi integrációt támogató, megújuló jellegű uniós szintű eszközt.

---

¹⁵ COM(2011) 609, végleges.